

Nr 365.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående beredande av statsbidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet i riket.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 27.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har framhållits önskvärdheten därav, att utredning komme till stånd i vad mån och på vad sätt staten kunde lämna bidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet i riket, samt därefter snarast möjligt för riksdagen måtte framläggas det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Förevarande fråga har förut varit föremål för riksdagens behandling genom en vid 1919 års riksdag väckt motion, som bland annat avsett att åstadkomma utredning, huruvida och under vilka förutsättningar skol-distrikt må kunna erhålla statsbidrag till skolbyggnader.

Över den då väckta motionen infordrades i vederbörlig ordning yttrande av skolöverstyrelsen.

I sin skrivelse i ämnet anförde överstyrelsen, att överstyrelsen redan under sitt första verksamhetsår haft uppe till övervägande frågan om statsunderstöd i någon lämplig form för skolhusbyggnader, och att styrelsen varit betänkt på att göra framställning i förevarande fråga till Eders Kungl. Maj:t, men att så ej skett, enär överstyrelsen icke varit

i tillfälle att då åstadkomma den närmare utredning, varpå en framställning i sådant hänseende kunde grundas.

Överstyrelsen meddelade vidare i berörda skrivelse, att en ekonomisk utredning med det syfte, som i då avsedda motion antytts, måste tillhöra det utredningsarbete angående folkskoleväsendet, varmed överstyrelsen för närvarande vore sysselsatt.

Riksdagen har därför nu kunnat inskränka sig till att under hand hos överstyrelsen begära upplysning angående sagda utredningsarbetes inom överstyrelsen fortskridande. Det har därvid inhämtats, att ifrågasvarande utredningsarbete så till vida ännu befinner sig på det förberedande stadiet, att man, ehuru visserligen primäruppgifter från de respektive skoldistrikten insamlats, likväl ännu ej hunnit statistiskt bearbeta det insamlade materialet, än mindre uppdraga några riktlinjer för de åtgärder, som kunna bliva erforderliga. I överstyrelsen har också uttalats den meningen, att det fortfarande skulle vara ett värdefullt stöd, om riksdagen beslutade skrivelse till Eders Kungl. Maj:t på sätt motionärerna vid innevarande riksdag föreslagit.

En av de viktigaste, ja, kanske främsta omständigheter, med vilka man måste räkna, då det gäller att åstadkomma förbättringar på folkskoleväsendets område, är helt naturligt de ekonomiska förhållandena inom skoldistrikten. I hundratals fattiga, skattetyngda kommuner ha därför av ekonomiska skäl trots stora ansträngningar skolväsendet icke kunnat på ett tillfredsställande sätt ordnas.

Den största posten i kommunernas budget utgöres, som bekant, ofta av anslagen till nödiga skolhusbyggnaders uppförande och vidmakthållande. Stegrade arbetslöner och materialpris ha under de senare åren gjort skolhusbyggnadstungan svårare än någonsin, ja, i många fall så svår, att den utgör ett bestämt hinder för folkskoleväsendets tidsenliga utveckling. Särskilt gäller detta givetvis just de fattigare landskommunerna.

Ur såväl skatteutjämnings synpunkt som med hänsyn till skolväsendets bästa är det alltså av den allra största betydelse, om, såsom i förevarande motion ifrågasatts, skoldistrikten genom anslag av statsmedel beredas behövligen lättnader i de dryga kostnaderna för anskaffande av skollokaler.

Riksdagen förbiser härvid icke, att det anslag, som för sådant ändamål skulle behöva anvisas, måste bliva mycket stort.

Då en tillfredsställande lösning av denna fråga emellertid är oundgängligen nödvändig, synes den angivna omständigheten icke få verka avskräckande, utan allenast mana till största möjliga varsamhet vid anslagsfördelningen. Behovet av understöd bör således i varje särskilt fall nog-

grant undersökas. Nödig hänsyn synes ock böra tagas till i vad mån kommunerna genom upptagande av lån eller genom anskaffande av medel på annat sätt redan sökt sörja för sitt skolväsen. Det skulle ju uppenbarligen innebära en orättvisa, om kommuner, som genom försummelse av sitt skolväsen undgått skuldsättning, genom anslag av statsmedel finge sina omkostnader minskade, under det att kommuner, som för berörda angelägenhet skuldsatt sig, icke skulle erhålla samma förmån.

Vad angår grunderna för anslags beviljande synas dessa först efter noggrann utredning kunna närmare angivas.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i vad mån och på vad sätt staten må lämna bidrag till uppförande av byggnader för folkskoleväsendet i riket, samt därefter snarast möjligt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 15 juni 1920.

Med undersåtlig vörndnad.
